

Максим ЯБУРОВ,

orcid.org/0000-0002-5997-1464

аспірант кафедри теорії та практики початкової освіти
Донбаського державного педагогічного університету
(Слов'янськ, Донецька область, Україна) *iaburovm@gmail.com*

СУЧАСНИЙ СТАН СФОРМОВАНOSTІ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ У ВІТЧИЗНЯНІЙ СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

На фоні глобалізаційних перспектив світового співтовариства, що сприяють пошвидженню міжнародної співпраці та комунікації, світова наукова спільнота все більше уваги починає приділяти розвитку іншомовних комунікативних здібностей випускників вищих навчальних закладів, що перш за все стосується майбутніх економістів та обумовлює необхідність оптимізації рівня їх іншомовної компетентності.

Основною метою нашого дослідження є теоретичний аналіз основних аспектів проблеми становлення іншомовної компетентності майбутніх економістів, теоретичне моделювання та інтерпретація організаційних вимог і методичних форм процесу становлення іншомовної компетентності студентів-економістів. На цьому етапі розвитку науки іншомовна комунікативна компетентність майбутнього економіста розглядається як систематизоване інтелектуально-психологічне утворення особистості майбутнього фахівця, в центрі якого перебуває вмотивована здатність людини до ефективного спілкування у сферах професійної економічної життєдіяльності, оволодіння необхідними мовними й мовленнєвими нормами етикету, культурними особливостями, соціальним досвідом та вміннями їх гнучкого використання відповідно до специфіки ситуації професійної взаємодії, у функціональній єдності іншомовних професійно-комунікативної компетентності (включає організаційні, прагматичні та предметну компетенції) та інформаційно-когнітивної компетентності (комунікативно-когнітивні та інформаційно-когнітивні вміння та навички). Серед шляхів удосконалення рівня іншомовної компетентності майбутніх економістів доцільно розглядати засоби змістового насичення навчального лексичного матеріалу, прийоми розвитку внутрішньої і зовнішньої мотивації парно-групової та групової роботи, методи творення навчальних ситуацій для контекстного засвоєння нових іншомовних лексичних одиниць.

Ключові слова: *іншомовна компетентність, економіст, студент, навчання, освіта, умови, структура.*

Maksym IABUROV,

orcid.org/0000-0002-5997-1464

Postgraduate Student at the Department of Theory and Practice of Primary Education
Donbas State Pedagogical University
(Slovyansk, Donetsk region, Ukraine) *iaburovm@gmail.com*

CURRENT STATE OF FORMATION OF FOREIGN LANGUAGE COMPETENCE OF FUTURE ECONOMISTS IN THE DOMESTIC SYSTEM OF HIGHER EDUCATION

On the background of the world community globalization prospects, which contribute to the revival of international cooperation and communication, the world scientific community is increasingly paying attention to the development of foreign language communication skills of graduates, primarily for future economists and the need to optimize their competence.

The main purpose of our study is a theoretical analysis of the main aspects of the problem of future economist's foreign language competence, theoretical modeling and interpretation of organizational requirements and methodological forms of the formation of foreign language competence of students of economics. At this stage of development of science foreign language communicative competence of the future economist is considered as a systematized intellectual and psychological formation of the future specialist, at the center of which is a motivated ability to communicate effectively in professional economic life, mastering the necessary language and speech norms and the ability to use them flexibly in accordance with the specifics of the situation of professional interaction, in the functional unity of foreign language professional and communicative competence (includes organizational, pragmatic and subject competence) and information-cognitive competence (communicative-cognitive and information-cognitive skills). Among the ways to improve the level of foreign language competence of future economists it is advisable to consider the means of semantic saturation of educational lexical material, methods of developing internal and external motivation of pair-group and group work, methods of creating learning situations for contextual learning of new foreign lexical units.

Key words: *foreign language competence, economist, student, education, conditions, structure.*

Постановка проблеми. Система фахової підготовки майбутнього конкурентоспроможного економіста являє собою складне, ієрархізоване утворення, специфіка якого полягає у поєднанні різнопланових компетентностей. Як зазначають D. Block, D. Cameron, оволодіння студентами принаймні однією іноземною мовою не тільки виступає чинником підвищення ефективності навчання впродовж усього подальшого життя, зростання фахового рівня як спеціаліста в певній галузі (особливо це стосується професій, що тісно пов'язані із соціальними контактами, взаємодією тощо), але й розглядається іноземними науковцями як цінний мовний та мовленнєвий ресурс, що сприяє кращій зайнятості (Block, Cameron, 2002: 6).

На думку М. З. Згуровського, недостатній рівень володіння вітчизняною молоддю – майбутніми фахівцями з вищою освітою різних галузей іноземними мовами може стати на заваді реалізації першочергових завдань для українських вищих навчальних закладів зі сприяння та розвитку можливостей для підвищення академічної мобільності студентів на шляху до інтеграції в єдиний європейський простір вищої освіти (Згуровський, 2004: 45–46).

Як вважає С. І. Костицька, система вищої освіти України нині характеризується широким упровадженням головних принципів загальноєвропейського мовного середовища, що отримує свою реалізацію, зокрема, у розвитку іншомовної освіти у ВНЗ. Причому електронне навчання як складова частина мовної підготовки фахівців з вищою освітою потребує певної уваги та виваженого впровадження в навчальний процес як в аудиторній формі, так і у формі самостійної роботи студентів (Костицька, 2012). Необхідність урахування усіх цих факторів у процесі підготовки майбутнього економіста у теперішніх реаліях глобалізації та міжнародної економічної взаємодії обумовила вибір теми нашого дослідження та його актуальність.

Аналіз досліджень. О. О. Зеліковська вбачає міжкультурну компетенцію суттєвим важелем професійної компетенції майбутніх економістів та пропонує використовувати для її оптимізації авторську методику формування міжкультурної компетенції студентів економічних спеціальностей, що реалізовується в навчальному процесі вивчення іноземної мови у три етапи (формування мотивації паралельного вивчення мови та культури для створення позитивної установки на процес оволодіння міжкультурною комунікацією, набуття предметно-професійних та культурно-специфічних знань, формування навичок) (Зеліковська, 2012).

О. П. Биконя зазначає, що у процесі навчання проведенню ділових усних та писемних переговорів майбутніх економістів як різновиду професійної комунікації вагому роль відіграють лінгвістичні особливості ділових перемовин, а саме офіційно-діловий стиль ділових перемовин, який реалізується як у письмовій формі (листи, меморандуми, протоколи, звіти щодо проведення переговорів), так і в усній формі (телефонні переговори, переговори по скайпу) (Биконя, 2006).

У процесі тлумачення компетентності майбутнього економіста в контексті його здатності отримувати й опрацьовувати професійну інформацію В. В. Борисенко виділяє перш за все складові частини мовної, мовленнєвої та комунікативної компетенції майбутнього економіста (Борисенко, 2010).

Н. Л. Драб вважає навчання професійно спрямованого монологічного мовлення необхідною складовою частиною навчального процесу з іноземної мови на старших курсах економічних ВНЗ, що сприяє розвитку у студентів знань, умінь та навичок, що є необхідними для презентації самого себе перш за все в монологічній формі (Драб, 2005). Л. М. Івашко вважає за необхідне використовувати інноваційні інформаційно-комунікаційні технології задля підвищення якості вищої економічної освіти, пропонуючи авторську концепцію цього процесу (Івашко, 2011).

О. В. Кареліна виділяє інформаційно-технологічні вміння майбутніх економістів як сукупність знань і навичок використання комп'ютерної та телекомунікаційної техніки для вирішення студентами навчальних завдань у вищому економічному навчальному закладі та у майбутній професійній економічній діяльності (Кареліна, 2005).

Т. В. Колбіна вважає, що ефективність процесу міжкультурної комунікації в економічній сфері забезпечується за рахунок взаємодії ділових партнерів на базі суб'єкт-суб'єктних взаємин та залежить від рівня засвоєння ними особливостей іншої культури, сформованості навичок та прийомів міжкультурної комунікації, професійно-особистісних якостей її учасників тощо (Колбіна, 2010).

М. А. Огреніч аналізує питання мовленнєвого етикету як невід'ємної складової частини професійної культури майбутніх економістів, який являє собою сукупність їхніх загальних і спеціальних знань, умінь, навичок, почуттів, ціннісних орієнтацій, що знаходить прояв у спеціалізованій економічній діяльності; інтегративне явище, яке уможливорює ефективність спілкування фахівців-економістів; стійкий сформований порядок вживання усталених мовленнєвих формул у певних

формах ділової комунікації (ділова телефонія, відеоконференція, ділові бесіди та наради, збори, майстер-класи, перемови, дискусії) та основних ситуаціях ділового спілкування (знайомство, привітання, обмін контактною інформацією, створення певного особистого та підтримка корпоративного іміджу тощо) (Огреніч, 2011).

Н. М. Рекун розглядає профільне шкільне навчання у старших класах економічного профілю як певний етап допрофесійної підготовки, а професійно орієнтоване вивчення іноземної мови, на її думку, тут виступає однією з підсистем загальної системи допрофесійної освіти, метою та основним завданням якої є формування в учнів комунікативної компетенції для здійснення професійно орієнтованого іншомовного спілкування, а також формування у майбутніх фахівців економічного профілю допрофесійної компетенції володіння іноземною мовою (Рекун, 2008). Як бачимо, іншомовна компетентність як вагома частина інтегральної фахової компетентності майбутнього економіста характеризується багатоаспектністю, структурно-функціональним розмаїттям, а процес її становлення займає тривалий час та повинен розгоратися на різних освітніх рівнях, починаючи з профільного навчання у старшій школі та закінчуючи післядипломною освітою економістів.

Мета статті полягає в аналізі теоретико-методологічних та організаційно-методичних підстав формування іншомовної компетентності майбутніх економістів у процесі навчальної діяльності. Вибір мети дослідження обумовлює низку завдань дослідження, серед яких слід назвати теоретичний аналіз та синтез основних аспектів досліджуваної проблеми; опис та інтерпретацію організаційних вимог та методичних форм провадження процесу становлення іншомовної компетентності майбутніх економістів.

Виклад основного матеріалу. Галузевий стандарт Міністерства освіти і науки України підготовки майбутнього економіста-бакалавра в галузі 071 «Облік та оподаткування» серед загальних компетентностей фахівця цієї спеціальності визначає «цінування та повагу до різноманітності та мультикультурності, здатність спілкуватися іноземною мовою» (що передбачає, на нашу думку, доволі високий рівень володіння нею) (Стандарт вищої освіти за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, 2018: 6). Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти рівня бакалавра, сформульований у термінах результатів навчання майбутніх фахівців цієї спе-

ціальності, передбачає володіння та застосування знання державної та іноземної мови для формування ділових паперів і спілкування у професійній діяльності, повагу до культурного розмаїття, аналіз розвитку систем, моделей і методів бухгалтерського обліку на міжнародному рівні задля обґрунтування доцільності їх запровадження на підприємстві (Стандарт вищої освіти за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, 2018: 8–9). Зазначимо, що ці характеристики системи підготовки здобувача бакалаврського рівня, на думку розробників Стандарту та згідно з наведеною у ньому матриці відповідності визначених Стандартом компетентностей дескрипторам Національної Рамки Кваліфікацій, має сприяти донесенню до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень та власного досвіду в галузі професійної діяльності, здатності ефективно формувати комунікаційну стратегію, здатності до подальшого навчання з високим рівнем автономності (Стандарт вищої освіти за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, 2018: 13).

Відповідно, Галузевий стандарт Міністерства освіти і науки України підготовки майбутнього економіста-магістра в галузі 071 «Облік та оподаткування» чітко визначає «вміння вільно спілкуватися іноземною мовою усно і письмово під час обговорення результатів досліджень та інновацій, здійснювати публічні ділові і наукові комунікації для вирішення комунікативних завдань державною та іноземними мовами» (Стандарт вищої освіти за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» для другого (магістерського) рівня вищої освіти, 2019: 8–9). Зазначимо, що ці характеристики системи підготовки здобувача магістерського рівня, на думку розробників Стандарту та згідно з наведеною у ньому матриці відповідності визначених Стандартом компетентностей дескрипторам Національної Рамки Кваліфікацій, має сприяти розвитку спеціалізованих концептуальних знань, набутих у процесі навчання та/або професійної діяльності на рівні новітніх досягнень, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності, зокрема в контексті дослідницької роботи, зрозумілому й недвозначному донесенню власних висновків, а також знань та пояснень, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються, здатності до подальшого навчання, яке значною мірою

є автономним та самостійним, підвищенню відповідальності за розвиток професійного знання і практик, оцінку стратегічного розвитку команди (Стандарт вищої освіти за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» для другого (магістерського) рівня вищої освіти, 2019: 15–16).

Як бачимо, іншомовна компетентність майбутнього економіста за вимогами державних стандартів вищої економічної освіти на різних її рівнях характеризується насамперед здатністю спілкуватися іноземною мовою як інструментом підвищення свого професійного та особистісного рівня, працювати в міжнародному контексті, цінуванням та повагою різноманітності та мультикультурності, вміннями вільно спілкуватися іноземною мовою усно й письмово під час обговорення результатів досліджень та інновацій, здійснювати публічні ділові та наукові комунікації для вирішення комунікативних завдань державною та іноземними мовами тощо.

О. І. Каменський розглядає англomовну компетентність майбутніх економістів як фахову спроможність вирішувати професійні та освітні економічні завдання засобами англійської мови у функціональній єдності англomовних професійно-комунікативної компетентності (включає організаційні, прагматичні та предметну компетентності) та інформаційно-когнітивної компетентності (комунікативно-когнітивні та інформаційно-когнітивні вміння та навички) (Каменський, 2009). Окрім іншомовної компетентності, низка авторів користується фактично синонімічними за своїм науковим змістом у контексті нашого дослідження поняттями «іншомовна комунікативна компетентність», «іншомовна міжкультурна комунікативна компетентність», «іншомовна лексична компетентність», «професійно спрямована комунікативна компетентність».

Т.А. Ганніченко пропонує розглядати іншомовну комунікативну компетентність майбутнього економіста як комплексне інтелектуально-психологічне утворення його особистості, що характеризується вмотивованою здатністю людини як майбутнього фахівця до ефективного спілкування у сферах професійної економічної життєдіяльності, оволодіння необхідними мовними й мовленнєвими нормами етикету, культурними особливостями, соціальним досвідом та вміннями їх гнучкого використання відповідно до специфіки ситуації професійної взаємодії. Дослідниця пропонує власну дидактичну систему формування комунікативної компетентності майбутніх економістів, що націлена на реалізацію процесу професійно орієнтованого навчання майбутніх еко-

номістів (визначено етапи розвивальної роботи та їх цілі, зміст навчання, його принципи, критерії оптимальності методів запропонованих засобів навчання, необхідних освітніх технологій, очікувані результати, форми й види їх контролю та оцінки тощо) (Ганніченко, 2009).

Ю. О. Семенчук як дидактичне підґрунтя інтерактивного формування англomовної лексичної компетентності майбутніх економістів розглядає систему загальнодидактичних принципів і спеціальних методичних прийомів, що втілюють основні закономірності й загальні підходи до організації навчання іноземної лексики, детермінують змістове насичення та впливають на моніторинг якості засвоєння навчального лексичного матеріалу (принципи наочності, свідомості, активності, міжпредметної взаємодії, комунікативності, систематизації видів іншомовної мовленнєвої діяльності, професійної спрямованості навчання), що загалом уможлиблює навчання студентів-економістів англomовної галузевої лексики в навчально-професійній діяльності за умов практичної інтерактивності. Як психологічні чинники ефективності інтерактивного навчання студентів англійської економічної лексики автор виділяє розвинену внутрішню та зовнішню мотивацію парно-групової і групової роботи; становлення сприятливого психологічного клімату в студентських групах та підгрупах; облік та врахування індивідуальних, вікових і соціально-психологічних особливостей кожного студента; створення навчальних ситуацій для контекстного засвоєння нових іншомовних лексичних одиниць; добір адекватних психологічним характеристикам мотиваційно-потребової сфери студентів автентичних матеріалів тощо (Семенчук, 2007).

С. В. Радецька доводить, що використання сучасних інформаційних технологій у процесі навчання майбутніх економістів професійно спрямованого англomовного читання створює такі переваги: висока індивідуалізація навчання читання (варіювання в режимі роботи з текстовим додатками, що максимально наближений до сфери інтересів та бажань кожного студента; регулююча індивідуалізація за рахунок гнучкості навчальних матеріалів, їх обсягу, вибір послідовності виконання вправ, визначення оптимальної міри втручання викладачів у навчальну роботу студентів-економістів); розвиваюча індивідуалізація, що полягає у можливості підбору раціонального режиму виконання вправ з урахуванням рівня розвитку окремих психічних процесів студента-економіста в процесі читання та ергономічних вимог до навчальних матеріалів; можливість функціонування зворотного зв'язку у формі надання

довідкової інформації та безпосередня оцінка результатів роботи; значне підвищення мотивації навчання читання у немовному ВНЗ; створення умов для самостійної роботи та значна інтенсифікація активності майбутнього економіста в процесі оволодіння навичками та вміннями читання (Радецька, 2005).

На думку З. М. Корневої, основна мета засвоєння англійського ділового мовлення студентами економічного профілю полягає у формуванні достатнього рівня їх професійно-орієнтованої комунікативної компетенції, зокрема, у таких видах активності, як говоріння, аудіювання, читання та письмо, що певним чином уможливує забезпечення повноцінної комунікації з усіх нагальних питань у процесі професійної ділової активності, дає змогу професійно спеціалізуватися, дедалі поглиблювати володіння англійським діловим мовленням, зміцнювати свою впевненість як користувачів мови. З огляду на таку специфіку оволодіння англійським діловим мовленням студентами економічного профілю авторка вважає його найкращою логіко-дидактичною формою технологію занурення як спеціальний різновид інтегрованого навчання іноземної мови, що являє собою вивчення іноземної мови студентами в процесі викладання ним однієї чи краще декількох дисциплін цією мовою, кінцевою метою чого є оволодіння цією іноземною мовою для спеціальних, зокрема професійно-орієнтованих, цілей (Корнева, 2006).

Л. Я. Личко розуміє під англійською професійно спрямованою комунікативною компетенцією в говорінні майбутнього економіста його вмотивовану комунікативну здатність (як упорядковану сукупність знань, вмінь та навичок, що дають змогу фахівцю цього профілю реалізувати їх для досягнення цілей комунікації) до вирішення професійно орієнтованих завдань у непередбаченому усному акті спілкування. При цьому у структурі англійської професійно спрямованої комунікативної компетенції в говорінні авторка виділяє такі елементи (та їх стислу змістову характеристику), як лінгвістична компетенція (термінологічність та локалізованість граматичних явищ, які використовуються суб'єктом мовлення, характером професійно спрямованих комунікативних актів), соціолінгвістична компетенція (висловлювання економістів обумовлюють їх професійна спрямованість, протокольний характер окремих професійних ситуацій (вітання, порядок проведення зустрічей, засідань) і етикетна поведінка учасників спілкування), прагматична компетенція (включає дискурсивну компетенцію як здатність

логічно й послідовно висловлюватися залежно від теми, реєстру, завдань та мети висловлювання тощо), функціональна компетенція, що містить вміння використовувати деякі макрофункції (опис, оповідання, ремарка, пояснення тощо) і мікрофункції (надання й запит необхідної інформації, висловлення ставлення до певних фактів – згода чи незгода; переконання як різновид аргументації, маніфестації, зіставлення товарів, послуг; соціалізація як ознайомлення, вітання, прощання, акцентуація уваги задля підтримки процесу спілкування) (Личко, 2009).

Зазначасмо, що низка вітчизняних дослідників, аналізуючи різні аспекти становлення іншомовної компетентності майбутніх економістів та її змістових різновидів, пропонує вдосконалювати її рівень у процесі навчальної діяльності.

Висновки. За результатами проведеного дослідження можемо зробити такі висновки:

1) іншомовна комунікативна компетентність майбутнього економіста розглядається переважно як комплексне інтелектуально-психологічне утворення особистості майбутнього фахівця, ядром якого є вмотивована здатність людини до ефективного спілкування у сферах професійної економічної життєдіяльності, оволодіння необхідними мовними та мовленнєвими нормами етикету, культурними особливостями, соціальним досвідом та вміннями їх гнучкого використання відповідно до специфіки ситуації професійної взаємодії, у функціональній єдності іншомовних професійно-комунікативної компетентності (включає організаційні, прагматичні та предметні компетенції) та інформаційно-когнітивної компетентності (комунікативно-когнітивні та інформаційно-когнітивні вміння та навички);

2) зміст іншомовної комунікативної компетентності майбутніх економістів на рівні державних стандартів вищої економічної освіти включає здатність спілкуватися іноземною мовою як інструментом підвищення свого професійного та особистісного рівня, працювати в міжнародному контексті, цінування та повагу різноманітності та мультикультурності;

3) задля вдосконалення рівня іншомовної компетентності майбутніх економістів використовуються здебільшого засоби змістового насичення навчального лексичного матеріалу, прийоми розвитку внутрішньої і зовнішньої мотивації парно-групової і групової роботи, методи творення навчальних ситуацій для контекстного засвоєння нових іншомовних лексичних одиниць, а також технологія занурення як спеціальний різновид інтегрованого навчання іноземній мові.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Биконя О. П. Навчання майбутніх економістів ділових усних та писемних переговорів англійською мовою : автореф. дис. ; Київський національний лінгвістичний університет. Київ, 2006. 22 с.
2. Борисенко В. В. Формування мовленнєвої професійної компетенції майбутніх фахівців економічного профілю : автореф. дис. ; Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. Київ, 2010. 22 с.
3. Ганніченко Т. А. Формування комунікативної компетенції майбутніх економістів засобами дидактичної гри у процесі мовної освіти : автореф. дис. ; Херсонський державний університет. Херсон, 2009. 21 с.
4. Драб Н. Л. Навчання майбутніх економістів іншомовного професійно спрямованого монологічного мовлення (монологу-презентації німецькою мовою) : автореф. дис. ; Київський національний лінгвістичний університет. Київ, 2005. 22 с.
5. Згуровський М. З. Стан та завдання вищої освіти України в контексті Болонського процесу : монографія. Київ : Національний технічний університет України «КПІ» ; «Політехніка», 2004. 76 с.
6. Зеліковська О. О. Методика формування міжкультурної компетенції студентів вищих економічних навчальних закладів. *Нова педагогічна думка*. 2012. № 1. С. 224–226.
7. Івашко Л. М. Інноваційні інформаційно-комунікаційні технології забезпечення якості вищої економічної освіти : автореф. дис. ; Державний вищий навчальний заклад «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» Київ, 2011. 19 с.
8. Каменський О. І. Методика формування англійської компетенції студентів економічних спеціальностей засобами комп'ютерних технологій : дис. ; Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського. Одеса, 2009. 21 с.
9. Кареліна О. В. Формування умінь з інформаційних технологій у процесі дистанційного навчання студентів вищих економічних навчальних закладів : дис. ; Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка. Тернопіль, 2005. 22 с.
10. Колбіна Т. В. Теоретико-методологічні та технологічні засади формування міжкультурної комунікації студентів вищих навчальних закладів економічного профілю : дис. ; Класичний приватний університет. Запоріжжя, 2010. 38 с.
11. Корнева З. М. Методика навчання майбутніх економістів англійського ділового мовлення на основі технології занурення : дис. ; Київський національний лінгвістичний університет. Київ, 2006. 24 с.
12. Костицька С. І. Іншомовна підготовка майбутніх фахівців нового тисячоліття: тенденції, інновації та перспективи. *Економічний вісник*. 2013. № 1. С. 151–160.
13. Личко Л. Я. Формування у майбутніх менеджерів-економістів англійської професійно спрямованої компетенції в говорінні : дис. ; Київський національний лінгвістичний університет. Київ, 2009. 24 с.
14. Огренич М. А. Формування мовленнєвого етикету в майбутніх економістів в англійському діловому спілкуванні : дис. ; Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». Одеса, 2011. 24 с.
15. Радецька С. В. Методика навчання майбутніх економістів професійно спрямованого читання англійською мовою з використанням комп'ютера : дис. ; Київський національний лінгвістичний університет. Київ, 2005. 22 с.
16. Реқун Н. М. Зміст і організація навчання англійської мови в старших класах економічного профілю : дисертація. Київ : Київський національний лінгвістичний університет, 2008. 25 с.
17. Семенчук Ю. О. Формування англійської лексичної компетенції у студентів економічних спеціальностей засобами інтерактивного навчання : автореф. дис. ; Київський національний лінгвістичний університет. Київ, 2007. 25 с.
18. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Видання офіційне / Міністерство освіти і науки України. Київ, 2018. 20 с.
19. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» для другого (магістерського) рівня вищої освіти. Видання офіційне / Міністерство освіти і науки України. Київ, 2019. 23 с.
20. Block D., Cameron D. *Globalization and Language Teaching*. Routledge, 2002. 196 p.

REFERENCES

1. Bykonja O. P. Navchannia maibutnikh ekonomistiv dilovykh usnykh ta pysemnykh perehovoriv anhliiskoiu movoiu [Training future economists in business oral and written negotiations in English] : avtoreferat. Kyiv : Kyivskiy natsionalnyi lnhvistychnyi universytet, 2006. 22 p. [in Ukrainian].
2. Borysenko V. V. Formuvannia movlenniievoi profesiinoi kompetentsii maibutnikh fakhivtsiv ekonomichnoho profilu [Formation of speech professional competence of future economic specialists] : avtoreferat. Kyiv : Natsionalnyi pedahohichniy universytet imeni M.P. Drahomanova, 2010. 22 p. [in Ukrainian].
3. Hannichenko T. A. Formuvannia komunikativnoi kompetentsii maibutnikh ekonomistiv zasobamy dydaktychnoi hry u protsesi movnoi osvity [Formation of communicative competence of future economists by means of didactic game in the process of language education] : avtoreferat. Kherson, 2009. 21 p. [in Ukrainian].
4. Drab N. L. Navchannia maibutnikh ekonomistiv inshomovnoho profesiino spriamovanoho monolohichnoho movlennia (monolohu-prezentatsii nimetskoii movoiu) [Training of future economists in foreign language professionally oriented monologue speech (monologue-presentation in German)] : avtoreferat. Kyiv : Kyivskiy natsionalnyi lnhvistychnyi universytet, 2005. 22 p. [in Ukrainian].

5. Zghurovskyi M. Z. Stan ta zavdannya vyshchoi osvity Ukrainy v konteksti Bolonskoho protsesu [Status and tasks of higher education in Ukraine in the context of the Bologna process]. : monographia. Kyiv : MON Ukrainy, Natsionalnyi tekhnichniy un-t Ukrainy "KPI". K.: «Politekhnik», 2004. 76 p. [in Ukrainian].
6. Zelikovska O. O. Metodyka formuvannya mizhkulturnoi kompetentsii studentiv vyshchych ekonomichnykh navchalnykh zakladiv [Methods of forming intercultural competence of students of higher economic educational institutions]. *Nova pedahohichna dumka*. 2012. № 1. pp. 224–226. [in Ukrainian].
7. Ivashko L. M. Innovatsiini informatsiino-komunikatsiini tekhnologii zabezpechennia yakosti vyshchoi ekonomichnoi osvity [Innovative information and communication technologies to ensure the quality of higher economic education] : avtoreferat. Kyiv : Derzhavnyi vyshchyi navchalnyi zaklad "Kyivskiy natsionalnyi ekonomichnyi universytet imeni Vadyma Hetmana", 2011. 19 p. [in Ukrainian].
8. Kamenskyi O. I. Metodyka formuvannya anhlo-movnoi kompetentsii studentiv ekonomichnykh spetsialnostei zasobamy kompiuternykh tekhnologii [Methods of forming English-language competence of students of economic specialties by means of computer technologies] : avtoreferat. Odesa : Pivdenoukrajnskyi derzhavnyi pedahohichnyi universytet imeni K. D. Ushynskoho, 2009. 21 p. [in Ukrainian].
9. Karelina O. V. Formuvannya umin z informatsiynykh tekhnologii u protsesi dystantsiinoho navchannia studentiv vyshchych ekonomichnykh navchalnykh zakladiv [Formation of information technology skills in the process of distance learning of students of higher economic educational institutions] : dissertation. Ternopil: Ternopilskiy natsionalnyi pedahohichnyi universytet imeni Volodymyra Hnatiuka, 2005. 22 p. [in Ukrainian].
10. Kolbina T. V. Teoretyko-metodolohichni ta tekhnolohichni zasady formuvannya mizhkulturnoi komunikatsii studentiv vyshchych navchalnykh zakladiv ekonomichnoho profilu [Theoretical-methodological and technological bases of formation of intercultural communication of students of higher educational institutions of economic profile] : dissertation. Zaporizhya : Klasychnyi pryvatnyi universytet, 2010. 38 p. [in Ukrainian].
11. Kornieva Z. M. Metodyka navchannia maibutnykh ekonomistiv anhliiskoho dilovoho movlennia na osnovi tekhnologii zanurennia [Methods of teaching future economists of English business broadcasting on the basis of immersion technology] : avtoref. dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.02. Kyivskiy natsionalnyi lnhvistychnyi universytet. K., 2006. 24 p. [in Ukrainian].
12. Kostrytska S. I. Inshomovna pidhotovka maibutnykh fakhivtsiv novoho tysyacholittia: tendentsii, innovatsii ta perspektyvy [Foreign language training of future specialists of the new millennium]. *Ekonomichnyi visnyk*. – 2013. № 1. pp. 151–160. [in Ukrainian].
13. Lychko L. Ya. Formuvannya u maibutnykh menedzheriv-ekonomistiv anhlo-movnoi profesiino spriamovanoi kompetentsii v hovorinni [Formation of future managers-economists of English-speaking professionally oriented competence in speaking] : dissertation. Kyiv: Kyivskiy natsionalnyi lnhvistychnyi universytet, 2009. 24 p. [in Ukrainian].
14. Ohrenich M. A. Formuvannya movlennievoho etyketu v maibutnykh ekonomistiv v anhlo-movnomu dilovomu spilkuvanni [Formation of speech etiquette in future economists in English-language business communication] : dissertation. Odesa: Derzhavnyi zaklad "Pivdenoukrajnskyi natsionalnyi pedahohichnyi universytet imeni K. D. Ushynskoho", 2011. 24 p. [in Ukrainian].
15. Radetska S. V. Metodyka navchannia maibutnykh ekonomistiv profesiino spriamovanoho chytannia anhliiskoiu movoiu z vykorystanniam kompiutera [Methods of teaching future economists professionally oriented reading in English using a computer] : dissertation. Kyiv: Kyivskiy natsionalnyi lnhvistychnyi universytet, 2005. 22 p. [in Ukrainian].
16. Rekun N. M. Zmist i orhanizatsiia navchannia anhliiskoi movy v starshykh klasakh ekonomichnoho profilu [Content and organization of English language teaching in senior classes of economic profile] : dissertation Kyiv: Kyivskiy natsionalnyi lnhvistychnyi universytet, 2008. 25 p. [in Ukrainian].
17. Semenчук Ю. О. Formuvannya anhlo-movnoi leksychnoi kompetentsii u studentiv ekonomichnykh spetsialnostei zasobamy interaktyvnoho navchannia [Formation of English lexical competence in students of economic specialties by means of interactive learning] : avtoreferat. Kyiv : Kyivskiy natsionalnyi lnhvistychnyi universytet, 2007. 25 p. [in Ukrainian].
18. Standart vyshchoi osvity za spetsialnistiu 071 "Oblik i opodatkuvannia" haluzi znan 07 "Upravlinnia ta administruvannia" dlia pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity [Standard of higher education in specialty 071 "Accounting and taxation" in the field of knowledge 07 "Management and Administration" for the first (bachelor's) level of higher education]. Vydannia ofitsiine. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. Kyiv, 2018. 20 p. [in Ukrainian].
19. Standart vyshchoi osvity za spetsialnistiu 071 "Oblik i opodatkuvannia" haluzi znan 07 "Upravlinnia ta administruvannia" dlia druho (mahisterskoho) rivnia vyshchoi osvity [Standard of higher education in specialty 071 "Accounting and taxation" in the field of knowledge 07 "Management and administration" for the second (master's) level of higher education]. Vydannia ofitsiine. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. Kyiv, 2019. 23 p. [in Ukrainian].
20. Block, D. & Cameron, D. Globalisation and Language Teaching. / D. Block, D. Cameron. Routledge, 2002. 196 p. [in English].